

Sakatin kaivoshankkeen vaihemaakuntakaavan päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma

LLHall 27.11.2023 § 152

182/10.02.00/2021

Valmistelija Qvick Paula Lapin liitto

Lapin liiton hallitus päätti 28.9.2020 ilmoittaa MRL 63 §:n mukaisesti Sakatin kaivoshankkeen vaihemaakuntakaavan vireille tulosta ja asettaa osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville. Kaavoitus on tullut vireille 1.10.2020.

Vaihemaakuntakaava koskee Sakatin kaivoshankkeen vaatimia muutoksia voimassa olevaan maakuntakaavaan Sodankylän kunnan alueella. Maakuntakaava laaditaan vaihekaavana siten, että kaavassa käsitellään lähtökohtaisesti vain kaivoshanketta koskevat teemat MRL 28 §:n maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaisesti. Vaihemaakuntakaava kumoaa voimassa olevan maakuntakaavan niiltä osin kuin uudessa kaavassa osoitetaan muutoksia.

Sakatin kaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) on käynnistynyt vuonna 2017 ja osayleiskaavan laatiminen vuonna 2019. Ympäristövaikutusten arviointi päättyi yhteysviranomaisen Lapin ELY-keskuksen perusteltuun päätelmään elokuussa 2023.

YVA:n yhteydessä tehdyn Natura-arvioinnin osalta Lapin ELY-keskus on todennut, että Natura-arvioinnissa ei voida kuitenkaan kaikilta osin pitää asianmukaisella tavalla arvioituna hankkeen vaikutuksia sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Asianmukaisuuteen liittyvät puutteet pitävät sisällään mm. vaikutusalueiden määrittelyn, yhteisvaikutusten arvioinnin, lieventämistoimenpiteiden ja vaikutusten arviointitavan puutteita. Siksi yhteysviranomaisen on todennut, että Natura-arviointia tulee tiettyjen puutteiden osalta päivittää, jotta Viiankaavan Natura-alueeseen kohdistuvan heikennyksen suuruus pystytään arvioimaan kaikkien suojeluperusteiden osalta ja sen merkittävyys arvioimaan.

Vaihemaakuntakaavan suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa hyödynnetään YVA-menettelyn ja sen yhteydessä toteutetun Natura-arvioinnin selvityksiä sekä arviointityön tuloksia.

Sakatin kaivoshankkeen vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa on päivitetty olemassa olevan suunnittelutilanteen osalta sekä vaihemaakuntakaava aikataulua on sovitettu yhteen Natura-arvioinnin päivityksen suhteen.

Tavoitteena on, että vaihemaakuntakaavan valmisteluaineisto asetetaan nähtäville syksyllä 2024 samaan aikaan kun päivitetty Natura-arviointi on lausunnoilla. Kaavaehdotus olisi viranomaislausunnoilla (MRA 13 §) alkuvuodesta 2025. Kaavaehdotusvaiheen aineisto asetetaan nähtäville MRA 12 §:n mukaisesti arviolta kesällä/syksyllä 2025. Tavoiteaikatauluna on, että vaihemaakuntakaava olisi Lapin liiton valtuustossa hyväksyttävänä vuonna 2026–2027. Natura-arvioinnin päivittäminen saattaa viivästyttää kaavan ehdotusvaihetta. Jos Natura-arviointi osoittaa, että ennen vaihemaakuntakaavan hyväksymistä Lapin liiton valtuustossa tulee Valtioneuvoston päättää luonnonsuojelulain mukaisesta poikkeusluvasta ja soidensuojelulainsäädännön muutoksesta, viivästyy kaavan hyväksyminen.

Vaihemaakuntakaavan päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma on käsitelty vaihemaakuntakaavan ohjausryhmässä 12.9.2023 ja 20.10.2023. Valtion ympäristöhallinnon kanssa on neuvoteltu prosessista ja sovellettavasta lainsäädännöstä 10.10.2023.

Lisätiedot: suunnittelujohtaja Paula Qvick, paula.qvick(at)lapinliitto.fi, puh. 040-653 2996 ja kaavoituspäällikkö Juha Piisilä juha.piisila(at)lapinliitto.fi, puh. 040-711 8382

Esittelijä maakuntajohtaja Riipi Mika Lapin liitto

Päätösesitys Hallitus hyväksyy liitteen mukaisen päivitetyn Sakatin kaivoshankkeen päivitetyn osallistumis- ja arviointisuunnitelman

Päätös Keskustelun aikana Henri Ramberg teki seuraavat muutosesitykset:

Esitän, että Lapin liiton hallitus hyväksyy osallistumis- ja arviointisuunnitelman muutoin esitetyssä muodossa, mutta poistetaan seuraavat kohdat:

s. 6: "Mikäli Sakatin vaihemaakuntakaavan hyväksyminen edellyttää Luonnonsuojelulain mukaista Valtioneuvoston poikkeamispäätöstä ja korvaavat toimet edellyttävät aluevarausta maakuntakaavaan, voi vaihemaakuntakaava osoittaa varauksia myös muualla Sodankylän kunnassa. "

s. 22: "Jos arviointi osoittaa, että ennen vaihemaakuntakaavan hyväksymistä Lapin liiton valtuustossa tulee Valtioneuvoston päättää luonnonsuojelulain mukaisesta poikkeusluvasta ja soidensuojelulainsäädännön muutoksesta, viivästyy kaavan hyväksyminen.";

s. 24: "Mikäli Natura-arvioinnin päivityksen perusteella ei voida varmistua siitä, että Sakatin kaivoshanke ei merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 –verkostoon, tulee Lapin liiton hallituksen esittää valtioneuvostolle luonnonsuojelulain mukaista poikkeamispäätöstä. Poikkeamispäätöksen jälkeen Lapin liiton valtuusto voi käsitellä vaihemaakuntakaavan hyväksymistä. "; sekä

s. 24: "Viiankiaavan Natura-alue kuuluu suurimmalta osin soidensuojelulain (851/1988) nojalla perustettuun soidensuojelualueeseen. Soidensuojeluasetuksessa 30.9.1988/852 kielletään mm. maa- ja kallioperän vahingoittaminen. Ennen vaihemaakuntakaavan hyväksymistä tulee hakea valtioneuvostolta soidensuojelulainsäädännön muuttamista. Vaihemaakuntakaava voidaan hyväksyä vasta muutoksen jälkeen."; ja että

sivun Kuva 7-1. "Maakuntakaavoituksen vaiheet 13.11.2023" päivitetään vastaamaan muutosta kuvateksteineen.

Sari Ekorre, Juhana Kelloniemi ja Riikka Karppinen kannattivat Rambergin esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että oli äänestettävä, koska oli tehty maakuntajohtajan päätösesityksestä poikkeava kannatettu muutosesitys. Puheenjohtaja esitti, että jokaisesta muutosesityksen kohdasta äänestetään erikseen ja äänestysmenettelyksi valitaan kaikkien äänestyskohtien osalta nimenhuutoäänestys siten, että maakuntajohtajan pohjaesitystä kannattavat äänestävät "JAA" ja Rambergin muutosesitystä kannattavat äänestävät "EI". Äänestysmenettely hyväksyttiin yksimielisesti.

Rambergin s. 6 muutosesityksen osalta suoritettussa äänestyksessä "JAA" -ääniä annettiin yhdeksän (9) (Kulmuni, Savukoski, Mäkituomas, Salmela, Väänänen, Pyhäjärvi, Rajala, Juuruspölvä, Tiitinen) ja "EI" -ääniä viisi (5) (Ekorre, Heiskanen, Karppinen, Kelloniemi, Ramberg). Puheenjohtaja totesi, että hallitus on äänin 9-5 hyväksynyt pohjaesityksen.

Rambergin s. 22 muutosesityksen osalta suoritettussa äänestyksessä "JAA" -ääniä annettiin yhdeksän (9) (Kulmuni, Savukoski, Mäkituomas, Salmela, Väänänen,

Pyhäjärvi, Rajala, Juuruspolvi, Tiitinen) ja "EI" - ääniä viisi (5) (Ekorre, Heiskanen, Karppinen, Kelloniemi, Ramberg). Puheenjohtaja totesi, että hallitus on äänin 9-5 hyväksynyt pohjaesityksen.

Rambergin s. 24/1 "Mikäli Natura-arvioinnin päivityksen perusteella..." muutosesityksen osalta suoritettussa äänestyksessä "JAA" -ääniä annettiin yhdeksän (9) (Kulmuni, Savukoski, Mäkituomas, Salmela, Väänänen, Pyhäjärvi, Rajala, Juuruspolvi, Tiitinen) ja "EI" - ääniä viisi (5) (Ekorre, Heiskanen, Karppinen, Kelloniemi, Ramberg). Puheenjohtaja totesi, että hallitus on äänin 9-5 hyväksynyt pohjaesityksen.

Rambergin s. 24/2 "Viiankiaavan Natura-alue kuuluu..." muutosesityksen osalta suoritettussa äänestyksessä "JAA" -ääniä annettiin kahdeksan (8) (Kulmuni, Savukoski, Mäkituomas, Salmela, Väänänen, Rajala, Juuruspolvi, Tiitinen) ja "EI" - ääniä kuusi (6) (Ekorre, Heiskanen, Karppinen, Kelloniemi, Pyhäjärvi, Ramberg). Puheenjohtaja totesi, että hallitus on äänin 8-6 hyväksynyt pohjaesityksen.

Äänestysten jälkeen Ramberg veti viimeisen muutosesityksen pois kuvaan 7-1 liittyen, koska äänestysten pohjalta ei tullut muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.

Keskustelun aikana Riikka Karppinen teki seuraavat muutosesitykset:

ESITYS 1: Sivu 6: Mikäli Sakatin vaihemaakuntakaavan hyväksyminen edellyttää Luonnonsuojelulain mukaista Valtioneuvoston poikkeamispäätöstä ja korvaavat toimet edellyttävät aluevarausta maakuntakaavaan, Lapin liitto hylkää hankkeen edistämisen soidensuojelulain 851/1988 ja soidensuojeluasetuksen 852/1988 vastaisena ja luonnon kannalta kestävämmänä.

ESITYS 2: Sivu 24: Mikäli Natura-arvioinnin päivityksen perusteella ei voida varmistua siitä, että Sakatin kaivosohjelma ei merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon, tulee Lapin liiton hallituksen hylätä hanke. Poistetaan myös kappaleen loppuosaa: Poikkeamispäätöksen jälkeen Lapin liiton valtuusto voi käsitellä vaihemaakuntakaavan hyväksymistä.

ESITYS 3: Sivu 24 poistetaan kappale: Mahdollisen poikkeamispäätöksen yhteydessä valtioneuvoston on määrättävä Natura 2000 -verkon yhtenäisyydelle tai luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten korvaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Toimenpiteiden kustannuksista vastaa hankkeen tai suunnitelman toteuttaja. Mikäli mahdollista, korvaavat alueet voidaan esittää vaihemaakuntakaavassa.

ESITYS 4: Sivu 24: Viiankiaavan Natura-alue kuuluu suurimmalta osin soidensuojelulain (851/1988) nojalla perustettuun soidensuojelualueeseen. Soidensuojeluasetuksessa 30.9.1988/852 kielletään mm. maa- ja kallioperän vahingoittaminen. Lapin liitto ei edistä Suomen lainsäädännön vastaista hanketta.

Myöhemmin keskustelun aikana Riikka Karppinen veti pois esityksensä 1-4.

Lisäksi Riikka Karppinen teki esityksen osallistumis- ja arviointisuunnitelman hylkäämiseksi. Perusteluina Karppinen esitti seuraavaa: "Päätös vaihemaakuntakaavan käynnistämisestä on tehty ennen ELY-keskuksen perustellun päätelmän antamista 16.8.2023. ELY-keskuksen perustellun päätelmän mukaan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia suojeluperusteisiin tai alueen suojelutavoitteisiin ei voida Natura-arvioinnin perusteella sulkea pois, eikä voida varmistua siitä, ettei Sakatin monimetalliesiintymän kaivosohjelma vaaranna Natura-alueen koskemattomuutta. Tämän johdosta ja koska suunniteltu hanke on mm. soidensuojelulain 851/1988 ja soidensuojeluasetuksen 852/1988 vastainen, hallitus hylkää Sakatin kaivosohjelman vaihemaakuntakaavan päivitetyn osallistumis- ja arviointisuunnitelman." Henri Ramberg kannatti Riikka Karppisen esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että oli äänestettävä, koska oli tehty maakuntajohtajan päätösesityksestä poikkeava kannatettu muutosesitys. Puheenjohtaja esitti, että äänestysmenettelyksi valitaan nimenhuutoäänestys siten, että maakuntajohtajan pohjaesitystä kannattavat äänestävät "JAA" ja Karpisen esitystä suunnitelman hylkäämiseksi kannattavat äänestävät "EI". Äänestysmenettely hyväksyttiin yksimielisesti. Suoritettussa äänestyksessä "JAA" -ääniä annettiin yksitoista (11) (Kulmuni, Savukoski, Ekorre, Heiskanen, Mäkituomas, Salmela, Väänänen, Pyhäjärvi, Rajala, Juuruspolvi, Tiitinen) ja "EI" - ääniä kolme (3) (Karppinen, Kelloniemi, Ramberg). Puheenjohtaja totesi, että hallitus on äänin 11-3 hyväksynyt pohjaesityksen.

Hallitus hyväksyi päätösesityksen äänestysten jälkeen.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Anita Ruokamo poistui klo 10.30 kokouksesta asian käsittelyn aikana ennen äänestyksiä.